

จดหมายข่าว

ราชบัณฑิตยสถาน

สนามเสือป่า เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๐

ปีที่ ๒๒

ฉบับที่ ๒๕๓

มิถุนายน ๒๕๕๕

ISSN ๐๔๕๗-๗๐๖๔

ข่าวราชบัณฑิตยสถาน

*** เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าศรีรัศมิ์ พระวรชายา ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จทรงร่วมฟังการบรรยายทางวิชาการ เรื่อง **บทบาททางวิชาการขององค์การปราชญ์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต มนุษย์ยุคโลกาภิวัตน์** ซึ่งราชบัณฑิตยสถานได้จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๘-๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ณ โรงแรมดุสิตธานี เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ โดยเน้นหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นหลักการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าที่จะนำไปสู่ความสันติสุขและความร่มเย็นผาสุกทั้งในหมู่ปวงชนชาวไทยและชาวต่างประเทศทั่วโลก และเพื่อพัฒนาผลงานของราชบัณฑิต ภาควิชาให้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับตามแนวพระราชดำริ ตลอดจนนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์เฉพาะด้าน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน โดยเนื้อหามุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต สะท้อนให้เห็นตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และสิ่งที่จะต้องดำรงต่อไปในอนาคต ครอบคลุมประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ศาสนา กฎหมาย ศิลปวัฒนธรรม ทั้งนี้ มี **นายอำพล เสนาณรงค์** องคมนตรี เป็นประธานเปิดการประชุม และแสดงปาฐกถาในหัวข้อ **The Roles of the Learned Societies in Improving the Quality of Life in the Context of Globalization**

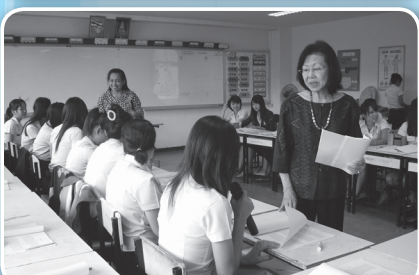

*** ราชบัณฑิตยสถานขอแสดงความเสียใจและอาลัยที่ ศ. ดร.อำนัคม์ คล้ายสังข์ ราชบัณฑิต สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง ถึงแก่อนิจกรรมด้วยโรคมะเร็ง เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕ และ ดร.ไพยม อรรถยานนท์ ราชบัณฑิต สำนักวิทยาศาสตร์ ถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕

*** เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม-๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕ คณะกรรมการสหวิทยาการเพื่อการวิจัยและพัฒนา ราชบัณฑิตยสถาน จัดการประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติเนื่องในวันสหวิทยาการ เรื่อง “นวัตกรรมกับการวิจัยและพัฒนาแบบสหวิทยาการ” ณ ห้องพีนิคส์ ๖ อิมแพ็ค เมืองทองธานี เพื่อฉลองวันครบรอบที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาฯ รับเครือข่ายสหวิทยาการฯ ไว้ในพระราชูปถัมภ์ และเพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาแบบสหวิทยาการ อีกทั้งเพื่อให้เครือข่ายสหวิทยาการฯ ในภูมิภาคได้นำเสนอผลงานวิชาการ และบริการวิชาการแก่สังคม โดยมี ร้อยตำรวจโท เชาวรินทร์ ลัทธศักดิ์ศิริ ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี ให้เกียรติเป็นประธานพิธีเปิดและมอบเกียรติบัตรแก่ประธานเครือข่าย ในงานมีการนำเสนอผลงานวิชาการที่น่าสนใจของเครือข่ายฯ แต่ละภูมิภาค และมีการนำเสนอผลงานวิจัยในระดับนานาชาติที่น่าสนใจของผู้เข้าร่วมชาวต่างชาติอีกมากมาย

*** เมื่อวันที่ ๒๓-๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ราชบัณฑิตยสถานร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จัดฝึกอบรมนักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทยเพื่อเป็นครูภาษาไทย (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสาขาการสอนภาษาไทยของมหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับการฝึกอบรมความรู้ มีแนวคิดและทักษะต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นครูสอนภาษาไทยต่อไป โดยมี ผศ. ดร.เศวณิต เสาถนนวนนท์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ได้ให้เกียรติเป็นประธานเปิด และวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยและการสอนภาษาไทย มี ศ. ดร.กาญจนา นาคสกุล รศ. ดร.นวรรธน์ พันธุ์เมธา รศ. ดร.ชลดา เรืองรักษ์ลิขิต นางปราณี พรบาริรูปู เป็นต้น ร่วมกันถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ และทักษะต่าง ๆ แก่นักศึกษาที่ใกล้สำเร็จการศึกษา ซึ่งความรู้ที่ได้จากฝึกอบรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบวิชาชีพครูในอนาคตต่อไปได้

สรุปการบรรยายเสนอผลงานค้นคว้าและวิจัย ของราชบัณฑิตและภาคีสมาชิกต่อที่ประชุมสำนัก

สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

๑ วันพุธที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕

ดร.ปฐมภรณ์ บุษปาร่าง ภาควิชาการ บรรยายเรื่อง *การจัดการภัยพิบัติ : แนวคิดปรัชญาสวัสดิการและการประยุกต์* ความโดยสรุปว่า ภัยพิบัติ หมายถึง สถานการณ์วิกฤตซึ่งขยายวงกว้างเกินกว่าที่กำลังของมนุษย์จะสามารถเยียวยา แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ภัยพิบัติอันเกิดจากธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว น้ำท่วม ดินถล่ม และภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น สงคราม ระเบิด สารเคมีรั่ว นอกจากนี้ ยังรวมภัยที่รุนแรง และเหตุการณ์ร้ายที่เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อบุคคล ความมั่นคง ความปลอดภัย ความเสียหายทางกายภาพ สภาพสังคม วัฒนธรรม การดำเนินชีวิตและจิตใจ เช่น เสียชีวิต บาดเจ็บ ไร้ที่อยู่ ประเทศยากจนมีความหายนะสูงกว่าประเทศร่ำรวยเนื่องจากขาดแคลนระบบการป้องกัน การเตือนภัย เครื่องมือช่วยเหลือที่รวดเร็วทันสมัย อุปกรณ์ทางการแพทย์ รวมทั้งแผนการเตรียมการฉุกเฉิน การสื่อสาร และการขนส่ง

แนวคิดในการจัดการภัยพิบัติในปรัชญาสวัสดิการแบ่งเป็น ๔ แนวคิด คือ (๑) การจัดการโดยการทำบุญและการกุศลตามความเชื่อทางศาสนา โดยมากอยู่ในรูปของการให้ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า (๒) การจัดการโดยการใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (๓) การจัดการตามหลักสิทธิและความเท่าเทียมกันในด้านความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน การได้รับการศึกษา และอื่น ๆ (๔) การจัดการตามบทบาทของภาครัฐ เอกชน ชุมชน

การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน เป็นการบริหารจัดการที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมคิดร่วมตัดสินใจและร่วมดำเนินการทุกขั้นตอน ลักษณะของชุมชนที่มีภูมิคุ้มกัน ในมิติของการจัดการภัยพิบัติที่ดี ต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ของท้องถิ่น เป็นกลไกในการรับมือกับภัยพิบัติ เตรียมความพร้อมทั้งในระดับครอบครัวและชุมชนในการเตรียมเสบียงหรือข้าวของเครื่องใช้ที่จำเป็น โดยพร้อมที่จะใช้งานได้ทันที มีการจัดฝึกอบรมในการเตรียมความพร้อมเบื้องต้น จัดทำเส้นทางอพยพท้องถิ่นภัยต่าง ๆ จะมาถึง แนวทางร่วมกันในการป้องกันและลดผลกระทบจากภัยพิบัติ คือ การบริหารจัดการภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับองค์กรระหว่างประเทศ การระดมและประเมินความเสี่ยง การเฝ้าระวังและการเตือนภัยล่วงหน้า การให้การศึกษาและการจัดการความรู้ การลดปัจจัยเสี่ยง และการเตรียมความพร้อมในการทำงานเพื่อตอบสนองและฟื้นฟูหลังภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามแนวทางการบริหารจัดการด้านน้ำท่วมล้น เป็นวิธีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ที่ประสบปัญหาน้ำท่วมและทรงคำนึงถึงการเลือกใช้วิธีต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และพระราชทานแนวทางแก้ไขด้วยวิธีต่าง ๆ คือ การก่อสร้างคันกันน้ำ ก่อสร้างทางผันน้ำ การปรับปรุงและตกแต่งสภาพลำน้ำด้วยการขุดลอกลำน้ำ ตกแต่งดินตามลาดตลิ่งให้เรียบ กำจัดวัชพืช ผักตบชวา รื้อทำลายสิ่งกีดขวางทางน้ำไหล และการทำโครงการแก้มลิง

๑ วันพุธที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

นายสงวน ลิ่มโนมนต์ ภาควิชาการ บรรยายเรื่อง *รูปแบบกฎหมายอาเซียนในอนาคต* ความโดยสรุปว่า อาเซียนก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ จากการลงนามในปฏิญญาสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือปฏิญญากรุงเทพฯ แรกตั้งมีสมาชิก ๕ ประเทศ ปัจจุบันมีสมาชิก ๑๐ ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดองค์การทางภูมิรัฐศาสตร์และองค์การเขตเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขึ้น เพื่อความร่วมมือทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก อารังรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงในภูมิภาค และสร้างโอกาสในการคลี่คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกโดยสันติ และใน พ.ศ. ๒๕๕๑ มีการประกาศใช้กฎบัตร

อาเซียนอย่างเป็นทางการ ส่งผลให้การดำเนินงานของอาเซียนเป็นไปตามกรอบของกฎหมายฉบับเดียวกัน และนำไปสู่ประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้นอีก ๓ ปีข้างหน้า ทำให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลายระหว่างรัฐในอาเซียนทั้งด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การป้องกันและให้ความช่วยเหลือเมื่อประสบภัยพิบัติ การสาธารณสุขในเชิงป้องกันการแพร่กระจายของโรคระบาด การแก้ไขปัญหอาชญากรรมข้ามชาติและยาเสพติด การส่งเสริมการศึกษา การวิจัย วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังพยายามจัดตั้งกลไกด้านสิทธิมนุษยชนในอาเซียน เพื่อให้เกิดการคุ้มครองพลเมืองอาเซียนให้พ้นจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกรูปแบบ ในปัจจุบันประชาคมอาเซียนยังคงแยกกฎหมายในแต่ละประเทศสมาชิก ซึ่งประเทศสมาชิกต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในประเทศของตนเองให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายอาเซียน และในการตัดสินใจพิพาทระหว่างรัฐ สมาชิกต้องมีสภาและศาลประชาคมอาเซียน อาเซียนพยายามส่งเสริมให้มีการประกอบอาชีพธุรกิจบริการมากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจการบัญชี

ส่วนด้านทรัพย์สินทางปัญญา มีการตั้งคณะทำงานความร่วมมือด้านทรัพย์สินทางปัญญาอาเซียน เพื่อจัดทำกิจกรรมด้านทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างอาเซียน รวมทั้งกิจกรรมที่สนับสนุนการเตรียมการเพื่อรองรับการเข้าเป็นประชาคมอาเซียนใน พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ คือ (๑) การจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศให้แก่ผู้ประกอบการหรือผู้ส่งออก เพื่อขอรับความคุ้มครองได้หลายประเทศในคราวเดียวกัน (๒) การจดทะเบียนสิทธิบัตรระหว่างประเทศผ่านระบบ PCT ภายใต้ความตกลงปารีส และจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนผลการตรวจสอบสิทธิบัตรของอาเซียน (๓) การจัดตั้งองค์การเก็บค่าตอบแทนลิขสิทธิ์ เพื่อให้ความเป็นธรรมต่อเจ้าของลิขสิทธิ์และผู้ใช้สิทธิ (๔) การจัดตั้งศูนย์รวมข้อมูลทรัพย์สินทางปัญญาอาเซียน ด้วยการจัดทำเว็บไซต์เป็นศูนย์กลางข้อมูล และ (๕) การจดทะเบียนการออกแบบผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ โดยแผนปฏิบัติการด้านทรัพย์สินทางปัญญาของอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘ มีเป้าหมายหลัก ๕ ประการคือ (๑) สร้างความสมดุลที่เกิดขึ้นในระบบทรัพย์สินทางปัญญาของอาเซียนโดยคำนึงถึงระดับการพัฒนาที่ต่างกัน (๒) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านกฎหมายและนโยบายทรัพย์สินทางปัญญาในระดับประเทศและระดับภูมิภาค (๓) ส่งเสริมการสร้างสรรค การสร้างความตระหนัก และการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญาเชิงพาณิชย์ เพื่อให้ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเครื่องมือในการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาประเทศ (๔) มีบทบาทในเวทีทรัพย์สินทางปัญญา ระหว่างประเทศและสร้างความสัมพันธ์กับคู่เจรจา (๕) สร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกอาเซียนและส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรในสำนักงานทรัพย์สินทางปัญญาของอาเซียน

ใน พ.ศ. ๒๕๕๔ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน จะเข้าสู่การรวมตัวในลักษณะประชาคมภูมิภาค ด้วยการจัดตั้งประชาคมอาเซียน มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการร่วมมือทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง ความมั่นคง สังคม และวัฒนธรรม โดยยกระดับความร่วมมือในลักษณะที่เป็นทางการ ด้วยกลไกและองค์การภายใต้กฎบัตรอาเซียน ซึ่งจะก่อให้เกิดองค์การนิติบุคคลในระดับภูมิภาคที่มีเขตเศรษฐกิจสำคัญแห่งหนึ่งของโลกไปโดยปริยาย ประเทศไทยจึงต้องเตรียมพร้อมในทุกด้าน โดยเฉพาะเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในฐานะแรงงานที่มีฝีมือหรือแรงงานวิชาชีพ การพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะทักษะทางภาษา เพื่อให้ทันประเทศสมาชิกอื่น ๆ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอีก ๓ ปีข้างหน้า

๑ วันพุธที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

รศ. ดร.วรุณี ทิรัญรักษ์ ภาควิชาการ บรรยายเรื่อง *เศรษฐกิจยั่งยืนกับการแก้ไขปัญหาคาความยากจน* ความโดยสรุป เศรษฐกิจยั่งยืน (sustainable

economy) เป็นเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ มีอัตราเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สม่ำเสมอ และมีการกระจายรายได้ที่เสมอภาค ควบคู่ไปกับการมีคุณภาพของการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) จึงเป็นกุญแจสำคัญของการเข้าถึงเศรษฐกิจยั่งยืน

ความยากจนมีทั้งความยากจนในเมืองและความยากจนในชนบท คนยากจนในเมืองประกอบด้วยผู้ด้อยโอกาส คนพิการ คนว่างงาน คนเร่ร่อน และผู้ที่มีรายได้ต่ำจากการทำงานในสถานประกอบการ หรืออาชีพอิสระ ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนที่อยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางเมืองหรือสถานที่ทำงาน ขาดแคลนบริการที่จำเป็นขั้นพื้นฐานต่าง ๆ และมีค่าใช้จ่ายในการครองชีพสูงเมื่อเทียบกับรายได้ที่ต่ำ ทำให้มีหนี้สินสูงและขาดโอกาสในการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการตัดสินใจทางการเมืองและสาธารณะต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนในระดับต่ำ

ส่วนคนยากจนในชนบท ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ เนื่องจากมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ ขาดที่ดิน แหล่งน้ำ และวัตถุดิบ เช่น เมล็ดพันธุ์พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ที่ดี ปุ๋ยธรรมชาติ ยาฆ่าแมลงและศัตรูพืช เทคโนโลยีการเกษตรเงินทุน ยังขาดอำนาจในการต่อรอง ขาดช่องทางการตลาด การบริการขนส่ง และการบริการทางด้านการเงิน ขาดแหล่งรายได้เสริมนอกฤดูการผลิตเนื่องจากขาดความรู้ในการบริหารจัดการ เทคโนโลยี ตลาด แหล่งเงินทุนและวัตถุดิบในการประกอบอาชีพเสริมต่าง ๆ นอกจากนี้ คนยากจนในชนบทยังประกอบด้วยคนชรา เด็ก คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งคนว่างงานนอกภาคเกษตร เนื่องจากขาดแหล่งจ้างงานทั้งงานในภาคอุตสาหกรรม การค้า และบริการต่าง ๆ เพราะการพัฒนาชนบทยังอยู่ในระดับต่ำ

การแก้ไขปัญหาคความยากจนทั้งในเมืองและในชนบทต้องประกอบด้วยการจัดการหลังอำนาจความสะดวกที่จำเป็นขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทั้งในเมืองและชนบทควบคู่กันไป การสร้างโอกาสให้คนยากจนมีงานทำทั้งในสถานประกอบการ และการประกอบอาชีพอิสระ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการ การตลาด การสนับสนุนทางการเงิน และส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรและการพัฒนาชนบท เพื่อส่งเสริมการสร้างงานในภาคเกษตรภาคอุตสาหกรรม การค้า และการบริการ

เศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการแก้ไขปัญหาความยากจนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันได้ตามแนวคิดของการพึ่งตนเอง อันเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มุ่งแก้ไขปัญหาคความยากจน โดยทำให้คนยากจนทั้งในเมืองและในชนบททั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตรสามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง ด้วยการทำให้ตนเองมีรายได้เพิ่มขึ้นและรายจ่ายลดลง แนวคิดของความพอเพียงตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนต้องไม่มุ่งที่เป้าหมายของการเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องคำนึงถึงการกระจายความเป็นธรรม การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการเสริมสร้างพลังให้คนยากจนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และการตัดสินใจทางการเมืองและปัญหาสาธารณะของชุมชนและท้องถิ่นได้ การเสริมสร้างให้เกิดการบริหารจัดการที่เป็นธรรมาภิบาลสามารถตรวจสอบได้ และความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมจากนำเอาทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรหลายทางชีวภาพมาใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจในทุกระดับขององค์กร ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ

๘ วันพุธที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ศ. ดร.สมทวง ฑิธิยานูวัฒน์ ภาควิชาเคมี บรรยายเรื่อง *กรอบการประเมินหลักสูตรสาขาวิชาเอก สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ* ความโดยสรุปว่า การพัฒนาวิชาชีพครูในประเทศไทยแบ่งเป็น ๔ ยุคคือ ยุคแรกก่อนมีพระราชบัญญัติครู พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นยุคที่ให้ความสำคัญกับการผลิตครูเพื่อสอนในกรุงเทพฯ และตามหัวเมืองให้สอดคล้องกับการปฏิรูปและปรับปรุงบ้านเมือง ยุคที่ ๒ ยุครุ่งอรุณแห่งวิชาชีพครู มีพระราชบัญญัติครู พ.ศ. ๒๔๕๕ เพื่อพัฒนาการผลิตครูให้มีความเป็นสากลมากขึ้น ยุคที่ ๓ ยุคแห่งความคิดและความพยายาม (พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๔๑) เป็นยุคที่จุดประกายความคิดและมีความพยายามยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้สูงขึ้นอย่างเป็น

รูปธรรม และยุคที่ ๔ ยุคทองของวิชาชีพครู (พ.ศ. ๒๕๔๒-ปัจจุบัน) เพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การปรับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม และการจัดให้มีสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการปรับระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา เป็นการผลิตครูที่เน้นวิชาชีพ เป็นครูมืออาชีพ และครูคุณภาพตามแนวความคิดตะวันตก ดังนั้นจึงมีการนำแนวคิดแบบไทยและตะวันตกมาผสมผสานกันเพื่อสร้างครูที่มีคุณภาพเป็น “ครูพันธุ์ใหม่” ด้วยการใช้ระบบการผลิต การคัดสรร ค่าตอบแทนและสวัสดิการให้สามารถดึงดูดคนเก่งและดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งมีระบบประกันและรับรองคุณภาพมาตรฐานวิชาชีพครูและสถาบันผลิตครู

อย่างไรก็ตาม การที่จะปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๕ นั้น จำเป็นจะต้องมีข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มคุณภาพและความเข้มแข็งเฉพาะสาขาของสถาบันผลิตครูแต่ละแห่ง จึงมีการกำหนดกรอบการประเมินและเกณฑ์การคัดเลือกสถาบันฝ่ายผลิตโครงการผลิตครูพันธุ์ใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ ขึ้น โดยให้มีกระบวนการประเมินระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ประเมินคุณภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์และกลไกเพื่อส่งเสริมความพร้อมของหลักสูตรสาขาวิชาเอกครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ได้แก่ (๑) โครงการครูพันธุ์ใหม่ โครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สวค.) ควรพิจารณานำกรอบการประเมินหลักสูตรสาขาวิชาเอกสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ไปใช้ในการคัดเลือกสถาบันผลิตครูและสาขาวิชาเอกที่จะเข้าร่วมโครงการในปีการศึกษา ๒๕๕๖ (๒) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ควรสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษามีการจัดระบบประกันคุณภาพระดับหลักสูตรวิชาเอกสาขาวิชาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน TOF และการสร้างสรรคองค์ความรู้ของสาขาวิชา (๓) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ควรให้ความสำคัญต่อผลการประกันคุณภาพระดับสาขาวิชาในการประเมินคุณภาพภายนอก (๔) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรสนับสนุนให้มีการประเมินหลักสูตรวิชาเอกสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มาประเมินทุกสาขาวิชาในสถาบันผลิตครูทั้ง ๙๒ แห่ง เพื่อเปิดเผยสาขาวิชาที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาสู่ศูนย์ความเป็นเลิศในการผลิตครูในสาขาวิชาเอกนั้น ๆ รวมทั้งกำหนดนโยบายให้สนับสนุนศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการในการผลิตครูสาขาวิชาเอกต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศร่วมกัน เป็นการทดแทนที่ประเทศไทยไม่มีสถาบันผลิตครูโดยตรง (๕) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาพึงกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนโครงการครูพันธุ์ใหม่และโครงการครู สวค. ให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและต่อเนื่อง ซึ่งครูที่ผลิตจากโครงการดังกล่าวจะสามารถทดแทนครูที่จะเกษียณอายุราชการไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓๐ ได้

๘ สำนักศิลปกรรม

๘ วันอังคารที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕

ศ. ดร.สันติ เล็กสุขุม ภาควิชาเคมี บรรยายเรื่อง *เพื่อจะอุปะกับการเดินทางอันยาวไกล* ความโดยสรุปว่า ลายไทย เครื่องแขวนหรือเครื่องสดประเภทหนึ่งเรียกว่า เพื่อจะอุปะ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงเรียก ลายอีแปะ และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงเรียก ลายช่อข่ง เริ่มจากการนำดอกไม้และใบไม้มาเรียงร้อยประดับอาคารศาสนสถานหรือปราสาทราชวังของชาวอินเดียโบราณ และได้ถ่ายทอดมาสู่งานประดับสถาปัตยกรรมซึ่งยาวนานกว่าพันปีที่ผ่านมาในดินแดนไทย โดยมีพัฒนาการที่สืบทอดเป็นวิวัฒนาการแบบย้อนยุคอันสะท้อนถึงการปรับเปลี่ยนความคิดและรสนิยมของแต่ละยุคสมัย

เพื่อจะอุปะเริ่มปรากฏในวัฒนธรรมอินเดียโบราณ สมัยศิลปะคุปตะ ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๑-๑๒ มีลวดลายเป็นมาลัยดอกไม้สดประดับตกแต่งหัวเสา พบในจิตรกรรมฝาผนังถ้ำอชันดาและงานสลักศิลปะประดับหัวเสา ในประเทศไทย สมัยศิลปะทวารวดี เมื่อพุทธศตวรรษที่ ๑๓-๑๔ พบงานสลักศิลปะประดับหัวเสา

ปัจจุบันเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทอง ในกัมพูชาสมัยศิลปะโค พ.ศ. ๑๕๐๐-๑๕๕๐ พบงานปูนปั้นซึ่งคล้ายจากเครื่องแขวนคือมีลักษณะโค้งห้อยเป็นเครื่องสด ในศิลปะเขมรแบบบันทายศรี ประมาณ พ.ศ. ๑๕๑๐-๑๕๕๐ ปูนปั้นมีลักษณะประดิษฐ์มากขึ้น ในศิลปะไทยก่อนสมัยอยุธยาปูนปั้นเพื่ออุบะมีลวดลายของเครื่องแขวนผสมผสานกับลักษณะประดิษฐ์ พบที่เจดีย์ประธานทรงปราสาท พระศรีรัตนมหาธาตุ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ลพบุรี เพื่ออุบะในสมัยอยุธยาตอนต้น ประมาณ พ.ศ. ๑๕๙๓ เป็นปูนปั้นประดับที่เจดีย์ทรงปราสาท วัดลุ่ม พระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ พบลวดลายเครื่องแขวนของเพื่ออุบะที่ชัดเจนในงานจิตรกรรมฝาผนังที่ผนังกรุเจดีย์ประธานทรงปราสาท วัดราชบูรณะ พระนครศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. ๑๙๖๗ และในช่วงท้ายของสมัยอยุธยาตอนต้น พ.ศ. ๒๐๐๘ ปูนปั้นมีลักษณะเป็นเครื่องแขวนชัดเจนที่เจดีย์ทรงปราสาท วัดจุฬามณี พิษณุโลก ในสมัยอยุธยาตอนกลาง ประมาณ พ.ศ. ๒๑๐๐ ปูนปั้นเพื่ออุบะมีลวดลายลักษณะประดิษฐ์ต่าง ๆ ประดับทั่วเสาวิหารวัดโลยี ลพบุรี สมัยรัตนโกสินทร์ พระเทวากนิมิตและพระพรหมพิจิตร ได้นำมาเขียนเป็นลวดลาย โดยรักษาความหมายเดิมของเครื่องแขวน มีลวดลายเช่นเดียวกับลายที่ประดับยอดผนังในศิลปะตะวันตก

ศ. ดร.วินฤทัย สัจจพันธุ์ ภาควิชาอักษร บรยายเรื่อง **ไตรภูมิพระร่วง ฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส** ความโดยสรุปว่า กรมศิลปากรจัดพิมพ์**ไตรภูมิ เอกสารจากหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส** เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยถอดตัวอักษรเป็นภาษาปัจจุบัน จากสำเนาเอกสารเรื่อง**ไตรภูมิ พระมาโลย** ซึ่งถ่ายจากต้นฉบับที่เก็บรักษาไว้ที่หอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ต้นฉบับนี้เป็นสมุดไทยขาว เขียนด้วยหมึกดำ ตัวอักษรไทยย่อ สันนิษฐานว่าเขียนขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย เนื้อหาแบ่งได้เป็น ๕ ตอน คือ ตอนที่ ๑ สร้างโลก สร้างเมือง สร้างมนุษย์ ตอนที่ ๒ พระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ ตอนที่ ๓ กำเนิดเทวดาต่าง ๆ ฤๅษี พรหมณ์ อสูร ราษี และคชสาร ตอนที่ ๔ ไพรวัลย์กัลป์ กำเนิดโลก มนุษย์ สรรพสัตว์ ตอนที่ ๕ สวรรค์และนรก

เมื่อวิเคราะห์ที่**ไตรภูมิฉบับนี้**พบว่า

๑. มิได้คัดลอกจาก**ไตรภูมิ**โดยตรง เพราะมีข้อความและการลำดับความแตกต่างกันมาก น่าจะเป็นการบันทึกขึ้นโดยการรวบรวมจากคัมภีร์ต่าง ๆ และจากความเชื่อที่ปลูกฝังในใจกันต่อ ๆ มาในสังคมไทย เพราะข้อความหลายตอนพรรณนาซ้ำ แต่เพิ่มรายละเอียด เช่น เรื่องไพบรลัยกัลป์ เรื่องการสร้างโลก กำเนิดมนุษย์ และมีเนื้อความบางส่วนต่างจาก**ไตรภูมิ**เก่า เช่น เรื่องชาพระสุเมรุ สร้างเทวดา เรื่องนรก

๒. ไม่ได้มุ่งจะแสดงเรื่องภพภูมิ ดังนั้นจึงไม่ได้กล่าวถึงการที่โลกแบ่งเป็น ๓ ภูมิ คือ กามภูมิ รูปภูมิ อรูปภูมิ เช่น ใน**ไตรภูมิ**เก่าเลย **ไตรภูมิ**ฉบับนี้ไม่มีเรื่องเปรต เติรฉฉาน อสุรกาย มนุษย์ ในกามภูมิ เรื่องโสฬสพรหมในรูปภูมิ และเรื่องพรหมชั้นต่าง ๆ ในรูปภูมิ ที่สำคัญไม่ได้มุ่งเน้นสั่งสอนเรื่องนิพพานและหนทางไปสู่นิพพาน อันเป็นภาวะที่หลุดพ้นไปจากสังสารวัฏ ซึ่งใน**ไตรภูมิ**เก่า เนื้อหาคำคัญส่วนนี้จะอยู่ในเอกาทศกถ์ ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องป่าทิพย์สวรรค์ ซึ่งมีอิทธิพลสำคัญต่อวรรณคดีและทัศนศิลป์ของไทยอย่างยิ่ง

๓. เรื่องนรกมีรายละเอียดมากกว่า**ไตรภูมิ**เก่า โดยกล่าวถึงมหานรก ๘ ชุม (แต่ไม่ได้กล่าวถึงชื่อมหานรก) นอกจากนี้ยังกล่าวถึงนรกบริวาร ๑๖ ชุม และยมโลกในทิศต่าง ๆ อีกทิศละ ๑๐ ชุม **ไตรภูมิ**สำนวนนี้จึงมีชื่อ นรก ภาพการลงโทษ ตลอดจนความผิดบาปของสัตว์นรกละเอียดกว่าใน**ไตรภูมิ**เก่า และใน**ไตรภูมิ ฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส** ชื่อ นรกภาพหลายแห่งจะรวมไว้ในยมโลกประจำทิศ เช่น โลกภูมิภินรก ลิมพลินรก สุนัขนรก และไม่มีชื่อโลกันตนรกเลย

๔. แสดงให้เห็นอิทธิพลของศาสนาฮินดูและพราหมณ์ที่หล่อหลอมเข้ามาในพระพุทธศาสนาอย่างมากทำให้เนื้อความบางตอนต่างจาก**ไตรภูมิ**ฉบับต่าง ๆ ที่มาจากคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาทั้ง**ไตรภูมิ**สมัยสุโขทัยและสมัยรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่การกล่าวถึงผู้สร้างโลกว่า คือ **พระบรมสวरो** คือ พระอิศวร อีกตอนหนึ่งกล่าวถึง **พระบรมสุขสมพิจิตรมหาพรหมเทพรช** เป็นผู้สร้างเทวดาของฮินดู เช่น พระอิศวร พระนารายณ์ พระกฤษณารายณ์ พระกามเทพ และยังสร้างอสูร ฤๅษี พรหมณ์ พญาคฤช และพญานาคพันต์

๕. ปะปนด้วยเรื่องราวที่เป็นปรณัมและวรรณคดีเรื่อง**รามเกียรติ์** แต่เล่ากลับสนปนเปกัน เช่น เรื่องเขาพระสุเมรุตั้งอยู่บนแก้ววิเชียร ๓ ดวง วางเหนือหลังเต่า พ้องกับเรื่องกวนเกษียรสมุทร ที่พระนารายณ์ผจญดาเป็นเต่าหนุนภูเขา มันทมิให้ทะเลโลก เรื่องกวนเกษียรสมุทร เพื่อสร้างน้ำอมฤต นำไปรวมกับเรื่องพาลีช่วยเทวดาชกเขาพระสุเมรุให้ตรง เรื่องพระอิศวรผจญนางดาโรให้สุกรีพแล้ว ผสมกับเรื่องพระอิศวรประทานนางเมตให้ทศกัณฐ์ กลายเป็นองค์เกิดจากนางดาโร มีเทรกรเรื่องเผ่าพงศ์ของทศกัณฐ์ในตอนที่มาพรหมเทพรชทอดเลข ๘ ลงมาบังเกิดเป็นพระเพชฌัญฑ์บาดพิศณุกรรมช่วยเทพรช แต่กลับสนปนปนจนแทบจะไม่ตรงกับเรื่อง**รามเกียรติ์**เลย และเรื่องกำเนิดลังกาทวีป ที่เกิดจากการสู้กันระหว่างชมพูปากันคาราชกับพระพาย ไม่ปรากฏใน**ไตรภูมิ**ฉบับอื่น ๆ แต่คล้ายกับ **คำพากย์รามเกียรติ์สมัยอยุธยา** ตอนพระรามประชุมพล ซึ่งพิเภกกราบทูลพระรามว่าพระพายต่อสู้กับวิรุณาค แล้วหักยอดเขาพระสุเมรุทุ่มลงมหาสมุทร เกิดเป็นเกาะลังกา

๖. เมื่อพิจารณาในแง่วรรณศิลป์ **ไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส** น่าจะเป็นสำนวนที่แต่งโดยกวีพื้นบ้านมากกว่ากวีราชสำนัก เพราะใช้ถ้อยคำสามัญธรรมดา แทบไม่มีคำในทำเนียบวรรณคดี สรรพสัตว์ที่พรรณนาไว้ในมหาสมุทรสี่พันนครก็เป็นอาหารพื้น ๆ ของชาวบ้าน เช่น ปลาช่อน ปลาตะเพียน ปลากลาย หอยดาว และไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องพระเจ้าจักรพรรดิและรัตนทั้ง ๗ ซึ่งกล่าวไว้ละเอียดใน**ไตรภูมิ**เก่า

สรุปว่า เมื่อเทียบ**ไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส** กับ**ไตรภูมิ**เก่าหรือ**ไตรภูมิ**สำนวนอื่นจะเห็นได้ว่าไม่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ ไม่ว่าในด้านเนื้อความ วรรณศิลป์ หรือความเข้มข้นในฐานะคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่มุ่งสั่งสอนพุทธบริษัทให้หลุดพ้นจากสังสารวัฏ เข้าถึงนิพพาน และให้เกิดความเข้าใจในทุกขอนิจจัง อนัตตา อันเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา เนื้อหาหลักของ**ไตรภูมิ**สำนวนนี้เป็นเรื่องการสร้างโลกสร้างมนุษย์ซึ่งมีหลายตำนาน เรื่องการที่มนุษย์กำเนิดมาในโลกเสลดตมทา ทั้งบุญ ทำบาป ทำชั่ว และพรรณนาความสยดสยองของนรกภูมิต่าง ๆ อันทำให้ผู้อ่านผู้ฟังกลัวบาปและมุ่งหวังพ้นทุกข์ในโลกนี้เพื่อไปเกิดในยุคพระศรีอารีย์ นอกจากนี้ต้นฉบับที่คัดลอกมาแล้วมีอรรถสวดงามแต่เนื้อหาขาดตกบกพร่อง เช่น ไม่ได้กล่าวถึงชื่อวิปรอมรโคยานและมหาตปนรก มีตัวเลขคลาดเคลื่อน และเนื้อหาบางตอนกลับสนปนเปกัน เช่น การผสมกับเรื่อง**รามเกียรติ์**ที่ตั้งใจวิเคราะห์แล้ว แต่ภาวะเช่นนี้ก็เป็นสิ่งปกติของวัฒนธรรมมุขปาฐะ

อย่างไรก็ตาม **ไตรภูมิฉบับหอสมุดแห่งชาติกรุงปารีส** ได้ทำให้เราเห็นการสืบทอดความคิดความเชื่อเรื่องคติ**ไตรภูมิ**ในสังคมไทย ที่ทำให้เกิด**ไตรภูมิ**สำนวนต่าง ๆ มากมาย แม้ว่าต้นฉบับแต่ละสำนวนจะมีรายละเอียดแตกต่างกันบ้าง แต่ทุกฉบับคงรักษาครุฑาความเชื่อเรื่องการละบาปและสร้างบุญ เพื่อประสบบกับสิ่งดีงามในชีวิตทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ซึ่งก็นับว่าเพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตของปวงชนธรรมดา

๑๐ **วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕**

รศ. ดร.ภิญโญ สุวรรณคีรี ราชบัณฑิต บรยายเรื่อง **หอพระ สถาปัตยกรรมหนึ่งเดียวของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่น้ำไม่ท่วม** ความโดยสรุปว่า หอพระ “พระพุทธรธรรมทิวาสดา” มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่น้ำไม่ท่วมในความนำท่วมครั้งใหญ่ของกรุงเทพมหานคร เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ หอพระนี้เป็นอาคารจัดมุขทรงเครื่องสวยงาม ตกแต่งด้วยการปิดทอง มีเสาหัวเม็ด ๖ ต้น และหลังคามุขบาลี ๗๒ ตัว สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ ด้านหลังของหอพระใช้เป็นห้องเอนกประสงค์สำหรับทุกศาสนา และรอบหอพระใช้เป็นทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโอกาสที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ครบรอบการสถาปนาปีที่ ๕๐ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ มหาวิทยาลัยได้จัดสร้างพระพุทธรูปประจำมหาวิทยาลัย จำนวน ๔ องค์ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงเททองหล่อพระพุทธรูป และพระราชทานนามพระพุทธรูปดังกล่าวว่า “พระพุทธรธรรมทิวาสดา” เพื่อประดิษฐาน ณ ทำพระจันทร์ ศูนย์รังสิต ศูนย์พญา และสมาคมธรรมศาสตร์ใน

พระบรมราชูปถัมภ์ ได้อัญเชิญมาประดิษฐาน ณ หอพระพุทธรูป ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓

ศ.ประภาศน์ อวยชัย อดีตอธิการบดีและคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นคนแรกที่ได้นำวิชาภาษาไทยมาสอนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นคนแรกที่ได้นำวิชาภาษาไทยมาสอนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นชอบและริเริ่มดำเนินการก่อสร้างหอพระพุทธรูป ในครั้งนั้น นายบุญฤดี บรรทัดฐาน อดีตรองนายกรัฐมนตรีและศิษย์เก่าคณะศิลปศาสตร์ รุ่น ๑๑ เป็นประธานจัดหาทุนก่อสร้างหอพระและอาคารอนุสรณ์สงฆ์ ด้วยงบประมาณ ๓๔ ล้านบาท และ รศ. ดร.บุญญสุวรรณ์ศิริ เป็นสถาปนิกผู้ออกแบบ การก่อสร้างเสร็จสิ้นในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยได้จัดงานสมโภชเพื่อถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๑-๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ และเริ่มใช้เป็นสถานที่จัดพิธีกรรมทางศาสนาและปฏิบัติภาวนาตั้งแต่วันที่ ๑๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นต้นมา เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโอกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา

ศ. ดร.ณัชชา พันธุ์เจริญ ภาควิชาภาษาไทย บรรยายเรื่อง *นักเขียนในหญิงแห่งราชสำนักพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว* ความโดยสรุปว่า นางสุมิตรา สุจริตกุล นักเขียนในหญิงแห่งราชสำนักพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงที่สุดในช่วง พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๘๐ จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สามารถบรรเลงเดี่ยวเปียโนเพลงไทยจนมีชื่อเสียง มีผลงานการแสดงและผลงานการเรียบเรียงเพลงไทยสำหรับเปียโนเป็นจำนวนมาก

พระยาราชมนตรีซึ่งเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พานางสุมิตรา บุตรสาว เข้าถวายตัวเมื่ออายุได้ ๑๖ ปี ได้อยู่ในพระอุปถัมภ์ของพระสุจริตสุดา พระสนมเอกในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

นางสุมิตราได้เล่นเปียโนถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นประจำ ณ พระราชวังพญาไท ทรงแนะนำติชมและให้เล่นถวายอีกหลายครั้ง จนพอพระราชหฤทัย ในที่สุดก็ได้เพลงเดี่ยวที่สมบูรณ์หลายเพลง

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงจุดประกายให้นางสุมิตรานำใจเล่นเปียโนเพลงไทย ซึ่งปรากฏในใจความตอนหนึ่งจากหน้าแรกของหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ นางสุมิตรา สุจริตกุล เป็นลายพระหัตถ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดังนี้ ...คุณสุมิตราเล่าให้ข้าพเจ้าฟังว่า สมัยที่ได้สนองพระเดชพระคุณพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้แสดงเปียโนถวายตามที่ได้ศึกษามาจากโรงเรียน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชกระแสว่า เล่นอย่างนี้ใครก็เล่นได้ มีอยู่ทั่วไป ถ้าจะให้ดีควรจะเล่นเพลงไทยของเรา คุณสุมิตราจึงไปฟังปีพาทย์ แล้วมาเล่นถวายให้ทรงติชม...

ใน พ.ศ. ๒๔๖๙ พระสุจริตสุดาได้ตั้งวงดนตรีหญิงชื่อ วงดนตรีนารีศรีสุมิตร เป็นวงเครื่องสายผสมเปียโนซึ่งประกอบด้วยนักดนตรีหญิงล้วน ตั้งชื่อวงตามชื่อของนางสุมิตราซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าวงและบรรเลงเปียโน วงดนตรีวงนี้มีชื่อเสียงมาก ได้อัดแผ่นเสียงเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวไว้หลายเพลง

ในประวัติศาสตร์ดนตรีของประเทศไทยถือว่า นางสุมิตรา สุจริตกุล เป็นต้นแบบคนแรกในการเดี่ยวเปียโนเพลงไทยให้ไพเราะแบบไทยด้วยเทคนิคเปียโนคลาสสิกขั้นสูง ได้สร้างทางเดี่ยวเปียโนไว้หลายเพลงแต่ไม่มีการบันทึกไว้แต่ หลักฐานที่ปรากฏมีแผ่นเสียงโบราณซึ่งบันทึกไว้ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และในวันวิดิทัศน์บันทึกไว้ใน พ.ศ. ๒๕๒๘ ทั้งนี้ก่อนที่นางสุมิตราจะถึงแก่กรรม โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โปรดเกล้าฯ ให้นางสุมิตราเดี่ยวเปียโนเพลงไทยบันทึกไว้ที่วัดที่วังสวนจิตรลดา ทางเดี่ยวเปียโนของนางสุมิตราเป็นการปรับใช้เสียงประสานพื้นฐานของตะวันตกผสมผสานกับลูกเล่นของดนตรีไทย ด้วยการบรรเลงเอื้อนเสียงอย่างพรพราว และรักษาแนวการเดินทางของกับจังหวะหน้าทับของดนตรีไทยอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงความไพเราะอ่อนหวานและความงดงามของดนตรีไทยเป็นสำคัญ

นางสุมิตราได้ถ่ายทอดเพลงไทยให้ลูกศิษย์หลายคน แต่ไม่ได้มีการสืบทอดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จนถึง พ.ศ. ๒๕๕๔ สำนักเดี่ยวเปียโนเพลงไทยได้ถือกำเนิดขึ้นโดย ศ. ดร.ณัชชา พันธุ์เจริญ ซึ่งเป็นศิษย์คนหนึ่งของนางสุมิตรา ผลงานของสำนัก เช่น การจัดคอนเสิร์ตเดี่ยวเปียโนเพลงไทยประจำปี การจัดพิมพ์โน้ตเพลงชุด “วรรณกรรมเปียโนแห่งกรุงสยาม” การเสวนาทางวิชาการ และการประดิษฐ์ทางเดี่ยวเปียโนเพลงไทยสำหรับนักเรียนเปียโนทุกระดับ เพื่อให้การเดี่ยวเปียโนเพลงไทยเป็นแนวทางหนึ่งซึ่งแสดงเอกลักษณ์ของการเรียนการสอน และการบรรเลงเดี่ยวเปียโนของประเทศไทย เป็นการสืบทอดบทเพลงเดี่ยวเปียโนเพลงไทยให้เป็นสมบัติของชาติตลอดไป

๑ วันอังคารที่ ๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

ศ.ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์ ราชบัณฑิต บรรยายเรื่อง *ภาษา วรรณกรรม และวัฒนธรรม ความเชื่อมโยงที่สำคัญและยั่งยืน* ความโดยสรุปว่า ลัทธิชาตินิยมก่อให้เกิดการสร้างประเทศชาติที่มีวัฒนธรรมร่วมกัน แต่การมีวัฒนธรรมแห่งชาติร่วมกันอาจไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาเดียวกันก็ได้ เพราะคนแต่ละท้องถิ่นหรือภูมิภาคอาจใช้ภาษาต่างกันแม้จะมีเชื้อชาติเดียวกัน หรือในทางกลับกัน การใช้ภาษาเดียวกันก็ไม่ได้หมายความว่าต้องเป็นเชื้อชาติเดียวกัน ภาษาเรียนรู้กันได้ คนที่มีทักษะทางภาษาอาจพูดได้คล่องมากกว่า ๑ ภาษา เช่น พูดได้ถึง ๕ ภาษาขึ้นไป แต่ถ้าผู้นั้นล้มภาษาแม่ ก็ยอมขาดรากฐานที่จะเจริญเติบโต อาจเป็นคนหลักลอยและไม่มั่นใจในตนเอง ส่วนคนที่พูดภาษาแม่ได้ แม้พูดได้เพียง ๑ หรือ ๒ ภาษา จะสามารถพัฒนาตนเองได้ดีกว่าเพราะเป็นคนที่ “ราก” การวิตกว่าการพูดภาษาต่างกันอาจก่อให้เกิดความแตกแยกนั้น เป็นวิตกจริตที่เกินเหตุ ความแตกแยกอาจเกิดขึ้นได้เสมอแม้ในหมู่ชนที่พูดภาษาเดียวกัน ดังนั้น ภาษาไม่ใช่เหตุสำคัญของความแตกแยก ความไม่ยอมรับรู้และเข้าใจกันต่างหากที่ก่อให้เกิดความแตกแยก ถ้าเรามองว่าภาษาเป็นสื่อสร้างความเข้าใจ ไม่ใช่สื่อสร้างความแตกแยก การส่งเสริมภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาใด ก็ย่อมเป็นสิ่งถูกต้องและเป็นประโยชน์เสมอ

ชาวเบงกอลและรัฐเบงกอลต้องการอนุรักษ์ภาษาของตนให้คงอยู่ เพื่อต้านกระแสรัฐบาลกลางที่พยายามส่งเสริมภาษาฮินดีให้ขยายการใช้กว้างขวางขึ้นเป็นที่น่าสังเกตว่า ขณะที่ชาวเบงกอลได้รับการสนับสนุนให้จัดการประชุมที่เป็นทางการส่งเสริมภาษาเบงกอล ชาวฮินดีก็จัดการประชุมรามาณะนานาชาติเป็นประจำทุกปี ก็ได้รับการสนับสนุนทางการเงินและอื่น ๆ ให้จัดการประชุมดังกล่าวเช่นกัน เพราะเป็นการประชุมที่เน้นเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งเป็นเรื่องพระรามที่เล่าเป็นภาษาฮินดีโบราณ เมื่อนำมาศึกษาร่วมกับวัฒนธรรมฮินดู ก็เป็นการส่งเสริมทั้งภาษาฮินดีและวัฒนธรรมฮินดูให้มั่นคงยั่งยืน และแผ่กระจายไปทั่วอินเดียตลอดจนต่างประเทศ

รศ.มาลีทิต พรหมทัตตเวที ภาควิชาภาษาไทย บรรยายเรื่อง *อาหารการกินในพระอภัยมณี* ความโดยสรุปว่า สุนทรภู่ บรรยายเรื่องอาหารการกินไว้ในเรื่องพระอภัยมณี มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

๑. **อาหารหลัก** อาหารหลักของท้าวลิลาช เจ้าเมืองผลึก พระบิดาของนางสุวรรณมาลี ที่ใช้ในตอนเดินทางทางทะเล ได้แก่ ข้าวสาร เกลือ น้ำตาล น้ำจืด ส่วนที่เกาะแก้วพิศดาร มีอาหารหลัก เช่น ข้าวโพด ข้าวเจ้า ข้าวฟ่าง ข้าวเหนียว อาหารที่ใช้เป็นเสบียงในเรือของโจรสลัดชาวอังกฤษชื่อสุหรั่ง เช่น หมาก มะพร้าว พะ และ กินได้ทั้งเนื้อและนม

๒. **อาหารว่างหรือของกินเล่น** ตอนที่นางสุวรรณมาลีจะไปเที่ยวทะเล มีนางสนมติดตามไป ต่างก็เอาของกินติดไปด้วยเผื่อเที่ยว เช่น ลัมจีน เปลือกส้มไอแซอิม ทับทิม พลับ

๓. **อาหารนักบวช** พระฤาษีที่เกาะแก้วพิศดารฉันแต่ผลไม้ พระอภัยมณีและสินสมุทรตอนบวชเป็นฤาษีฉันผลไม้หรือเฟืองมันที่ได้จากในป่า รวมทั้งน้ำผึ้งจากธรรมชาติ ตอนทำเรื่องเมื่อครั้งที่พระอภัยมณีจะออกบวช นางสุวรรณมาลีและนางละเวงวันพาได้รับอนุญาตให้ตามไปบวชเป็นชู้ด้วย นางฝรั่งทั้งสามคือราภาสะหรี ยุพาผกา และสุลาสิวันตามไปปรนนิบัตินางละเวงด้วยสำนักในพระคฤหาสน์ นางได้บุปผชาติมา โดยคอยหาผลไม้เฟืองมันมาให้สามกษัตริย์ฉัน

๔. **อาหารที่เป็นเครื่องเสวย** เนื่องจากสินสมุทรไม่เคยกินเนื้อสัตว์ กินแต่ผลไม้เป็นประจำ ตอนที่อยู่บนเรือนางสุวรรณมาลีจึงต้องหาของเสวยมาป้อนให้สินสมุทรลงชิม ส่วนกับข้าวมีไก่พะเนาะกับแกงต้มยำเป็นอาหารรสจัด เมื่อครั้งที่

พระอภัยมณีตามนางละเวงเข้าไปในกรุงลังกา ก็ได้รับการปรนเปรออย่างดีด้วยเครื่องเสวย เช่น นม เนย ไข่ เบ็ด ขนมปิ้ง สุกร ไข่ หมูหัน ตับพะ ลัน แกะ และใช้เครื่องใช้ในการเสวย เช่น มืด ตะเกียบ ช้อน

ในตอนพระอภัยมณีทำศพท้าวสุทัศน์ เครื่องเสวยที่นางสร้อยสุวรรณ นางจันทร์สุดา พระธิดาฝาแฝดของพระอภัยมณีกับนางสุวรรณมาลีจัดถวายพระหัสไชย เช่น ไข่พะเนาง แกงเผ็ด ห่อหมก เบ็ด แกงส้ม กุ้งทอดมัน ม้าอ่อน แกงบวน จันลอน ภาชนะที่ใช้ในการเสวยเป็นเครื่องทอง มีล้อมใช้ด้วย

๕. **อาหารที่เป็นกับแก้ม** อาหารต้องกินแก้มกับสุราเมรัย ตอนที่นางสุวรรณมาลีกับสินสมุทรตกไปอยู่ในเรือโจรสลัดของสุหรั่ง นายโจรสลัดจะได้นางเป็นภรรยาจึงมอมเหล้าสินสมุทรเพื่อให้หลับจะได้เกี่ยวนางได้สะดวก เมื่อเจ้าละมานได้สารนางละเวง ยกทัพมาช่วยเมืองลังการบ ฝ่ายลังกาได้เตรียมจัดกับแก้มไว้ต้อนรับเป็นอาหารรสจัดประเภทปลาที่ทำจากเนื้อสัตว์ต่าง ๆ รวมทั้งเครื่องในที่ไม่ได้ปรุงให้สุก และเครื่องเทศ โดยมีน้ำส้มรดาเป็นเครื่องชูรส ส่วนเครื่องใช้ในการกินมีทั้งล้อม มืด

๖. **อาหารหวานและขนม** ของหวานที่นางสุวรรณมาลีจัดให้สินสมุทรกิน นอกจากผลไม้แล้วก็มีขนมโก๋ พระโยคีนำสุตสาครไปเลี้ยง เนรมิตเครื่องนอน และเทกล้อมให้หลับและในบทกล่อมมีคำว่า ขนมแขงม้า ท่านผู้หญิงเปลี่ยนภสกรวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญอาหารคาวหวานสมัยรัชกาลที่ ๕ และเป็นผู้แต่งตำราอาหารชื่อ **แม่ครัวหัวป่าก์** สนใจติดตามเรื่องราวของขนมแขงมา และบันทึกไว้มีใจความสำคัญส่วนหนึ่งว่า “ขนมนี้เป็นของโบราณ...**อุบาสิกานะ** วัตถุประสงค์บอกว่า ขนมแขงมา เป็นขนมโบราณ ทำมาเพื่อจะเลี้ยงคนที่อยู่ในบ้าน จึงได้ตั้งออกมาดู หม้อหนึ่งเป็น **ขนมไข่เต่า** อีกหม้อเป็น **ขนมปลากริม โบราณใช้ผสมกัน ๒ อย่าง** จึงเรียกว่า**ขนมแขงมา...**”

๗. **อาหารคนเจ็บ** เมื่อพระอภัยมณีถูกนางละเวงทำเสน่ห์และอยู่ที่เมืองลังกากับนาง ศรีสุวรรณกับสินสมุทรรู้ข่าวเข้าไปหา พระอภัยมณีแก้มทำเป็นไม่สบาย หมอมารักษา และได้เสวยอาหารที่บำรุงร่างกายเป็นข้าวตัง รังนก นมเนย วัน น้ำอุน

ตอนที่นางเสาวคนธ์หนีการอภิเษกและปลอมเป็นฤาษีใช้ชื่อพระอัคนี นางไม่สบาย เป็นลมและไอทุกวัน กินยาอะไรก็ไม่หาย พี่เลี้ยงปริกษากันว่าเมื่ออายุครบ ๒๕ ปี พระราหูเสวยอายุ จึงควรรลึงขาบทและทำพิธีสะเดาะเคราะห์ นางจึงทำตามและได้กินอาหารบำรุง เช่น นมเนย อากาศจึงดีขึ้น

๘. **อาหารในงานเลี้ยง** ในตอนอภิเษกหัสไชย ฝาฟองคังค์กษัตริย์ทั้งสี่เมือง

คือ พลิก ลังกา รมจักร และการเวก มารวมตัวกันที่เมืองลังกาเพื่อร่วมอวยพรในพิธีแต่งงานระหว่างพระหัสไชยกับนางสร้อยสุวรรณ นางจันทร์สุดา และสุดสาครกับนางเสาวคนธ์ มีอาหารแบบนานาชาติเพราะแขกที่มาร่วมงานมีหลายชาติ ศาสนา ฝ่ายลังการับหน้าที่ทำอาหารแขก อาหารไทย และอาหารฝรั่ง ส่วนคนทำครัวหลวงชาวจีนจากเมืองรมจักรทำอาหารจีน อาหารแขกมีเนื้อพะผัดน้ำมันแกงมัสมั่น แกงไก่บ้าน ปลาแห้ง แดงโม อาจาดผักตดองเป็นเครื่องเคียง ข้าวบุหรี ซึ่งอาจได้ชื่อมาจากคำภาษาเปอร์เซีย “kabuli” ซึ่งมาจากชื่อ Kabul เมืองหลวงของประเทศอัฟกานิสถาน คนไทยเรียก ข้าวคอบูรี หรือ ข้าวบุหรี ลูตี หรือ ลูตตี กินคู่กับหน้าแกงไก่ แต่ถ้ากินเป็นขนมหรือของว่างจะเรียกว่า “แป้งกลอก” หรือ “ขนมกลอก” มีทั้งใส่หวานและใส่เค็ม

อาหารไทยมี ต้มส้ม นกซึ่งนำมาคั่วหรือปิ้ง ยำมะม่วง ดั่งโสน แกงปลาไหล แกงเทโพ ภูฉี

อาหารจีนจากเมืองรมจักรเป็นพวกต้มจืดเครื่องในอย่างดับเหล็กหรือม้ามทำเป็นเกาเหลาคือไม่ใส่เส้น เบ็ด ไข่ ที่ยอดกระดูกแล้วนำไปทอด ม้าอ่อน แกงร้อนวันเส้น หมี่คือเส้นหมี่ มีหมูเค็มด้วย เหล้าอาหานี้ น้ำขยับาน ก็คือเครื่องต้มในการมีชัย

นอกจากอาหารคาวแล้วยังมีของหวาน มีขนมมนเนยด้วย ที่น่าสนใจคือ ทหารการเวก “เมาบรีน” ซึ่งน่าจะหมายถึง “บรีนตี”

๙. **อาหารที่เป็นเครื่องเช่นสังเว** เมื่อสำเภาของท้าวสิริราชหลงออกนอกทาง จึงต้องทำพิธีถามทางจากปู่เจ้า โดยจัดบายศรี อาหารดิบ เช่น เบ็ด ไข่ กุ้ง ปลา พะ แกะเซือด และสุราเป็นของเซ่นไหว้ ซึ่งปู่เจ้าก็มาเจ้าเข้าขวัญและบอกทางให้

๑๐. **อาหารขนบป่าเถื่อน** ทูตเมืองลังกานำสารของนางละเวงวันพาเดินเรือไปยังเมืองละมานเพื่อขอให้มาช่วยรบพลิก ชาวเมืองละมานเป็นพวกทมิฬ พันเลี่ยมเหมือนมนุษย์กินคน กินแต่เนื้อสัตว์ตั้งแต่ก ปลา ไปถึงช้าง ม้า โดยเฉพาะเนื้อที่เชือดสด ๆ คลุกเลือดจิ้มน้ำส้ม น้ำปลา ส่วนชาวเมืองวาฬโลกก็เป็นเผ่าทมิฬเช่นกัน แต่กินสัตว์ปีกเช่น เบ็ด ไข่ และ นก โดยเฉพาะไขของมัน

๑๑. **อาหารของมนุษย์** มนุษย์ใน **พระอภัยมณี** มีหลายหลาก เช่น นางผีเสื้อสมุทรกินสัตว์น้ำในทะเลเป็นอาหาร ม้านิลมังกรของสุดสาครจัดเป็นสัตว์ประเภท omnivorous คือกินทุกอย่างที่ขวางหน้าไม่ว่าพืชหรือสัตว์ ย่องคอดทหารเอกของนางละเวง เป็นผีดิบ จับสัตว์ในป่ากินเป็นอาหาร ผีดิบในเมืองของท้าวปักกา กินมนุษย์เป็นอาหาร

ผู้สนใจบทความดังกล่าวขออนุญาตค้นคว้าได้ที่ศูนย์ข้อมูลข่าวสารราชบัณฑิตยสถาน ห้องสมุดราชบัณฑิตยสถาน

โทรสารหมายเลข ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๙๒ หรือทางเว็บไซต์ www.royin.go.th

ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ใจเอย

คำว่า **ใจ** เป็นคำนาม มีความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ หลายอย่าง อาทิ **สิ่งที่ทำหน้าที่รู้ รู้สึก นึก และคิด** เช่น ใจก็คิดว่าอย่างนั้น, **หัวใจ** เช่น ใจเด่น, **ลมหายใจ** เช่น กลั้นใจ อิดใจ หายใจ, **ความรู้สึกนึกคิด** เช่น ใจคิด ใจซื่อ นอกจากนี้ยังหมายถึง **จุดสำคัญของบางสิ่งบางอย่าง** เช่น ใจมือ หรือหมายถึง **บริเวณที่ถือว่าเป็นจุดสำคัญของสถานที่** เช่น ใจบ้านใจเมือง ด้วย

พจนานุกรมฯ ได้เก็บคำที่มี **ใจ** ประกอบอยู่ทั้งข้างหน้าและข้างหลังไว้หลายคำ โดยมีความหมายแตกต่างกันไป จึงขอยกคำเหล่านั้นมาเป็นตัวอย่างดังนี้ **ใจใหญ่ใจโต** หมายถึง มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เกินฐานะ **ใจหายใจคว่ำ** หมายถึง ใจไม่อยู่กับเนื้อกับตัว **ใจเสีย** หมายถึง มีใจไม่ติเพราะกลัวหรือวิตกกังวล, **หมกกำลังใจ** **ใจเสาะ** หมายถึง มีใจซุกซนหรือร้องไห้ง่าย, **มีใจอ่อนแอ** **ใจสูง** หมายถึง มีใจที่อบรมมาดี, **มีใจใฝ่ในทางดี** **ใจเร็ว** หมายถึง ตกลงใจอย่างรวดเร็วโดยไม่พิจารณาให้รอบคอบ **ใจเย็น** หมายถึง ใจหนักแน่นไม่ฉุนเฉียว, **ไม่รีบร้อน** **ใจยักษ์** หมายถึง มีใจดุร้าย, **มีใจอำมหิต**, บางทีก็ใช้คู่กับ **ใจมาร** เป็น **ใจยักษ์ใจมาร** **ใจมา** หมายถึง มีหวังขึ้น เช่น ใจมาเป็นกอง **ใจมาเป็นกระบุง** **ใจแป้ว** หมายถึง มีใจห่อเหี่ยว **ใจปลาชิว** หมายถึง มีใจไม่อดทน **ใจแตก** หมายถึง ประพฤติไปตามที่ตนนิยมทางที่ผิดหรือนอกโอกาสจนเคยตัว **ใจเดียว** หมายถึง ไม่หลายใจ, **มีความรักและซื่อตรงในบุคคลเดียวหรือสิ่งเดียวไม่เปลี่ยนแปลง** **ใจเดียวกัน** หมายถึง มีความรู้สึกนึกคิดตรงกัน **ใจโต** หมายถึง มีใจกว้างเกินประมาณ, มักใช้เข้าคู่กับ **หน้าใหญ่** เป็น **หน้าใหญ่ใจโต**

ไขปัญหาภาษาไทย

ถาม คำว่า ยกฟ้อง มีความหมายอย่างไร

ตอบ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายคำว่า ยกฟ้อง ว่า เป็นคำกริยา ในทางกฎหมาย หมายถึง พิพากษาให้คดีตกไป โดยไม่บังคับให้เป็นไปตามคำฟ้องของโจทก์

ถาม คำว่า สภาผู้แทนราษฎร กับ วุฒิสภา มีความหมายและมีที่มาอย่างไร

ตอบ ขออธิบายความหมายของคำว่า สภา ก่อน ซึ่งเป็นคำนาม พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายไว้ว่า องค์การหรือสถานที่ประชุม เช่น สภาผู้แทนราษฎร สภาสตรีแห่งชาติ สภามหาวิทยาลัย วุฒิสภา

คำว่า สภาผู้แทนราษฎร เป็นการนำคำว่า “สภา” กับ “ผู้แทนราษฎร” มารวมกันโดยคำว่า สภามีความหมายตามที่ได้ อธิบายไปแล้ว และคำว่า ผู้แทนราษฎร หมายถึง บุคคลที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ทำหน้าที่นิติบัญญัติในสภา ดังนั้น สภาผู้แทนราษฎร จึงหมายถึง สภานิติบัญญัติสภาหนึ่ง ซึ่งเมื่อรวมกับวุฒิสภาแล้วประกอบเป็นรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สภาผู้แทนราษฎรประกอบไปด้วยสมาชิกจำนวน ๕๐๐ คน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้น จำนวน ๑๐๐ คน และสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ คน ส่วนอำนาจและหน้าที่ของสภาผู้แทน

ราษฎรคือ มีหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ และมีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินตามระบบการปกครองแบบรัฐสภา ส่วนที่มาของคำ สภาผู้แทนราษฎรนั้น เป็นคำที่นำมาใช้ทางกฎหมายอย่างเป็นทางการครั้งแรกในพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ และในอดีตคณะผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง หรือที่เรียกตัวเองว่า คณะราษฎร [ราด] เคยใช้อำนาจจากสภาผู้แทนราษฎรเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบใหม่ในการปกครองประเทศด้วย โดยมีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ณ ห้องโถงชั้นบนของพระที่นั่งอนันตสมาคม และในครั้งนั้นที่ประชุมมีมติตั้งให้หลวงประดิษฐมนูธรรมดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จากนั้นจึงถือวันดังกล่าวเป็นวันสถาปนาสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรด้วย

ส่วนคำว่า วุฒิสภา ในทางกฎหมาย คำนี้หมายถึง สภานิติบัญญัติอีกสภาหนึ่ง นอกเหนือจากสภาผู้แทนราษฎรซึ่งประกอบกันเป็นรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกซึ่งเรียกว่า วุฒิสมาชิก มาจากการเลือกตั้งของราษฎรจำนวน ๒๐๐ คน ตามวิธีแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการกลั่นกรองกฎหมาย ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้

ราชบัณฑิตยสถาน
สนามเสือป่า เขตดุสิต
กทม. ๑๐๓๐๐

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตที่ ๑๘๖/๒๕๕๐
ไพรัชญ์ดุสิต

จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน เพื่อเผยแพร่งานวิชาการ ข่าวสารกิจกรรมต่าง ๆ ของราชบัณฑิตยสถาน

จัดทำโดย ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ศูนย์บริการวิชาการ ราชบัณฑิตยสถาน
บรรณาธิการ นางสาวบุญธรรม กรานทอง
กองบรรณาธิการ

นางทิพาภรณ์	ธาริเกษ	นางกนกวรรณ	ทองตะโก
นางสาวพชนะ	บุญประดิษฐ์	นางสาวกุลศิรินทร์	นาคไพจิตร
นางสาวอารี	พลดี	นางพรทิพย์	เดชทิพย์ประภาพ
นางสาวปิยรัตน์	อินทร์อ่อน	นายอาคม	คงทน
นางสาวกระลำภี	แพรกทอง	นายอภิเดช	บุญสงค์

พิมพ์ที่ : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด ๓๐๗ ซอยลาดพร้าว ๘๗ วังทองหลาง
กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐ โทร. ๐ ๒๙๖๖ ๑๖๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๕๓๙ ๒๕๑๒, ๐ ๒๙๖๖ ๑๖๐๙